

ПАТОКАЗ

ЗА ОДРЖЛИВО РЕШЕНИЕ ЗА НЕЛЕГАЛНОТО ПОСЕДУВАЊЕ,
ЗЛОУПОТРЕБА И ТРГОВИЈА СО МАЛО И ЛЕСНО ОРУЖЈЕ (МЛО)
ОГНЕНО ОРУЖЈЕ И МУНИЦИЈА ЗА ИСТОТО ВО ЗАПАДЕН БАЛКАН ДО 2024.

ПАТОКАЗ

ЗА ОДРЖЛИВО РЕШЕНИЕ ЗА НЕЛЕГАЛНОТО ПОСЕДУВАЊЕ,
ЗЛОУПОТРЕБА И ТРГОВИЈА СО МАЛО И ЛЕСНО ОРУЖЈЕ (МЛО)
ОГНЕНО ОРУЖЈЕ И МУНИЦИЈА ЗА ИСТОТО ВО ЗАПАДЕН БАЛКАН ДО 2024.

НЕОФИЦИЈАЛЕН ПРЕВОД

Под покровителство на Сојузното министерство за надворешни работи на СР Германија, Европската унија и Советот за регионална соработка, SEESAC организираше Регионален состанок на високо ниво на замениците министри за внатрешни и надворешни работи од Тирана, Сараево, Приштина, Кишињев, Подгорица, Белград и Скопје на 1 февруари 2018 година во Подгорица, Црна Гора¹.

На состанокот беше потврдена експлицитната политичка заложба на сите актери во регионот за засилената контрола на лесното оружје и спречување на неговото ширење, што беше потврдено со усвојувањето на Заедничка изјава. Освен тоа, согледувајќи дека ширењето и недозволената трговија со огнено оружје и муниција претставуваат постојана закана по внатрешната безбедност, властите од регионот се обврзаа да изработат **“Патоказ² за изнаоѓање одржливо решение за незаконското поседување, злоупотреба и трговија со мало и лесно оружје (МЛО)/огнено оружје и муниција за истото во Западен Балкан (Патоказ).**

Целта на овој Патоказ е да послужи како документ подготвен и во сопственост на регионалните власти со кој се согласни сите и кој ќе обезбеди насоки во изнаоѓањето одржливо решение за незаконското поседување, злоупотреба и трговија со мало и лесно оружје (МЛО)/огнено оружје и муниција во Западен Балкан. Овој документ е сведоштво за постигнатиот консензус меѓу сите засегнати страни во регионот за тековните предизвици, општите цели што треба да се постигнат, како и временската рамка на активностите што треба да се преземат. Патоказот обезбедува сеопфатна платформа за заедничките договорени нивоа на остварени резултати и ја нагласува обврската што се бара на стратешко, политичко и оперативно ниво меѓу земјите, со што се дополнуваат политичките обврски преземени со *Програмата на ООН за дејствување во насока на спречување, борба и искоренување на незаконската трговија со мало и лесно оружје во сите негови аспекти, како и законската обврска којашто произлегува од Протоколот против незаконско производство и трговија со огнено оружје, составни и резервни делови и муниција за истото (Протоколот за огнено оружје).*

¹ Овој документ се осврнува на огненото оружје наменето и за цивилна и за воена употреба. Терминот МЛО се користи кога фокусот е на оружјето наменето за воена употреба, а терминот огнено оружје се користи така за намерно да го опфати и оружјето наменето за цивилна употреба. Огнено оружје и МЛО како термини се користат да го опфатат целиот опсег. За потребите на овој документ, малото и лесно оружје ќе бидат дефинирани согласно дефиницијата дадена од Панелот на ООН на владини експерти од 1997 (www.un.org), додека термините „огнено оружје“ и „муниција“ ќе бидат дефинирани во согласност со Директивата на Советот на ЕУ 91/477/ЕЕС за контрола на набавката и поседувањето на оружје. Експлозивите ќе бидат дефинирани согласно дефиницијата дадена од Меѓународните технички насоки за муниција.

² Иако властите од Кишињев по сопствена волја се приклучија на Заедничката изјава и усвоените елементи на Патоказот, тие не се дел од Западниот Балкан и затоа не се вклучени во Берлинскиот процес. Сепак, во интерес на понатамошно спроведување на процесот за нивно пристапување кон ЕУ, молдавските власти изразија подготвеност внимателно да го следат спроведувањето на Патоказот и да ги структурираат своите стратешки и политички рамки во согласност со истиот.

Вграден во Берлинскиот процес³, спроведувањето на Патоказот ќе ги олесни понатамошните напори на земјите од Западен Балкан во исполнувањето на некои од клучните безбедносни услови за целосно членство во Европската унија, како што е наведено во последното Соопштение на ЕК за **„Веројатна перспектива за проширување и зајакнат ангажман на ЕУ во земјите од Западен Балкан“**, и приложениот акциски план **за поддршка на трансформацијата на Западен Балкан, Стратегијата на ЕУ од 2005 за борба против незаконското акумулирање и трговија со мало и лесно оружје и муниција за истите и Акцискиот план за незаконска трговија со огнено оружје** меѓу ЕУ и регионот на Југоисточна Европа за 2015-2019⁴ година. Истовремено, тој директно ќе придонесе во спроведувањето на 16-тата Цел за одржлив развој, со посебен фокус на целта 16.4. насочена кон значително намалување на нелегалните финансиски текови, и тековите на оружјето до 2030 година.

Овој документ претставува и инструмент за мерење на напредокот и е водич за поорганизирана и синергиска поддршка на регионот во оваа област, што води до ефикасно и ефективно користење на донаторските ресурси. Патоказот ќе биде ставен во употреба преку прилагодени акциски планови, кои ќе бидат интегрирани и ќе ги поддржат постојните Стратегии за МЛО/огнено оружје и националните акциски планови со мерливи цели и конкретни индикатори во однос на кои ќе може да се мери напредокот на локално и регионално ниво.

Патоказот е изработен во тесна соработка со сите релевантни институции од регионот под покровителство на Сојузна Република Германија и со техничката поддршка од SEESAC⁵, а во координација со Обединетото Кралство, Франција и Европската комисија. Патоказот беше подготвен врз основа на Заедничката

³ Берлинскиот процес е иницијатива чија цел е да се унапреди регионалната соработка во Западен Балкан и за се помогне со интеграцијата на регионот во Европската унија. Тој беше лансиран на 28 август 2014 од страна на германската канцеларка Ангела Меркел, а земјите-членки што инволвирани во процесот ги вклучуваат – Австрија, Хрватска, Франција, Германија, Италија, Словенија и Обединетото Кралство.

⁴ Европската комисија доби мандат на Состанокот на Заедничкиот комитет меѓу експертите за огнено оружје од Европската унија и експертите од југоисточна Европа одржан на 26 јануари 2018 година да спроведат во 2018 година длабинската проценка на Акцискиот план за незаконска трговија со огнено оружје меѓу ЕУ и регионот на југоисточна Европа за 2015-2019 година, и да подготват извештај за да се поттикне усвојување на нов Акциски план во 2019 година. Во овој контекст Патоказот може да придонесе во евалуацијата на Акцискиот план (2015-2019). Во таа смисла, целите и временската рамка коишто се споменати ја отсликуваат посветеноста на партнерите од Западен Балкан, и не ја прејудуваат самата содржина на новиот акциски план.

⁵ SEESAC ја олеснува координацијата на активностите што се поврзани со контролата на оружјето и борбата против незаконската трговија со огнено оружје, врз основа на „Регионалниот план за спроведување на борбата против пролиферација на мало и лесно оружје во Југоисточна Европа“ и на него се упатува во Заедничката изјава за унапредување на борбата против незаконската трговија со огнено оружје и муниција на Западен Балкан, усвоена на Министерскиот форум на ЕУ и Западен Балкан за правда и внатрешни работи одржан на 16 декември 2016, со што исто така се придонесе кон конвергенција на напорите и синергиите на неодамна воспоставениот механизам за Интегративно внатрешно безбедно владеење (ИБВВ), имено Иницијативата на Западен Балкан за борба против сериозен криминал, Иницијативата на Западен Балкан за гранична безбедност и Иницијативата на Западен Балкан против тероризам.

изјава на замениците министри за внатрешни работи и замениците министри за надворешни работи од Југоисточна Европа и елементите за Патоказот, усвоени на состанокот во Подгорица. Дополнително, се одржаа консултативни состаноци со комисиите за мало и лесно оружје во целиот регион, обезбедувајќи регионална сопственост и одржливост на резултатите. Во обид да се обезбеди сеопфатен пристап и целосна сопственост на предвидените мерки се одржаа консултации со локалните заедници, претставниците на граѓанското општество, како и регионалните и меѓународните партнери.

Успешното спроведување на Патоказот бара заеднички напори на властите од Западен Балкан, како и навремена, насочена и координирана поддршка од меѓународните партнери и донатори.

На 28-29 мај 2018 година, властите од земјите од Западен Балкан се состанаа во Тирана, на 9-от Регионален состанок на комисиите за МЛО/огнено оружје, каде ја консолидираа финалната нацрт верзија и ја презентираа пред Сојузното министерство за надворешни работи на Германија, за да биде вклучена во агендата на Берлинскиот процес.

Официјалното усвојување на овој документ се случи на Самитот на ЕУ и Западен Балкан во Лондон, којшто се одржа на 10 јули 2018 година.

ВИЗИЈАТА НА ПАТОКАЗОТ:

Западен Балкан е побезбеден регион, извозник на безбедност, каде што постојат сеопфатни и одржливи механизми, целосно усогласени со Европската унија и други меѓународни стандарди, за идентификување, спре-

Средба на високо ниво во Подгорица, февруари 2018 година

чување, гонење и контрола на незаконското поседување, злоупотреба и трговија со огнено оружје, муниција и експлозиви.

ЦЕЛ 1.

До 2023 година да се усвои законска рамка за контрола на оружјето која ќе биде целосно усогласена со регулаторната рамка на ЕУ и други слични меѓународни обврски и стандардизирана во целиот регион.

ЦЕЛ 2.

До 2024 година да се обезбеди политиките и практиките за контрола на оружјето во Западен Балкан да се засноваат на докази и да се водат од разузнавачки информации.

ЦЕЛ 3.

До 2024 година, значително да се намалат нелегалните текови на огненото оружје, муниција и експлозиви во, во рамките и надвор од земјите од Западен Балкан.

ЦЕЛ 4.

До 2024 година значително да се намали понудата, побарувачката и злоупотребата на огненото оружје преку подигнување на свеста, образование, информирање и лобирање.

ЦЕЛ 5.

До 2024 година значително да се намали проценетото количество на огнено оружје кое незаконски се поседува во Западен Балкан.

ЦЕЛ 6.

Систематско намалување на вишокот и уништување на заплнетото мало и лесно оружје и муниција.

ЦЕЛ 7.

Значително намалување на ризикот од пролиферација и пренасочување на огненото оружје, муниција и експлозиви.

Патоказот посветува посебно внимание на унапредувањето на родовата еднаквост. Соодветно на тоа, овој документ е изработен врз основа на родова анализа на контролата на малото и лесно оружје во регионот⁶; и ги зајакнува клучните препораки⁷. Освен тоа, жените и мажите подеднакво придонесоа во изработката на Патоказот. Интегрирањето на родовата перспектива и нејзината имплементација преку Националните акциски планови ќе биде внимателно следено и оценето како клучен елемент за остварување на подобар, поодржлив и поефикасен резултат.

⁶ SEESAC (2016) Gender and SALW in South East Europe (SEESAC (2016) Родот и МЛО во Југоисточна Европа), види: http://www.seesac.org/f/docs/Armed-Violence/Gender_and_SALW_publication_eng-web.pdf

⁷ SEESAC (2016) A Practical Tool for Integrating the Gender Perspective in SALW Legislative and Policy Frameworks (SEESAC (2016) Практичен инструмент за интеграција на родовата перспектива во регулативата и политиките за контрола на мало и лесно оружје, види: http://www.seesac.org/f/docs/Gender-and-Security/Gender_and_SALW_Toolkit_eng.pdf

КЛУЧНИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА СРАБОТЕНОТО

Спроведувањето на Патоказот ќе биде следено и проценувано редовно во однос на следниве клучни показатели на сработеното (КПС):

1. Број од законската рамка за контрола на оружјето во цел Западен Балкан која е целосно усогласена со законодавството на ЕУ, Спогодбата за трговија со оружје и Протоколот против незаконското производство и трговија со огнено оружје, составни и резервни делови и муниција за истото (Протоколот за огнено оружје);
2. Број на стратешки документи за контрола на оружјето засновани на докази, подготвени во секоја од земјите од Западен Балкан, кои исто така се осврнуваат на потребите на мажите, жените, момчињата и девојчињата;
3. Број на случаи, поединци и количество на огнено оружје, муниција и експлозиви кои биле предмет на злоупотреба или нелегална трговија а за кои има обвинение и судска пресуда наспроти бројот на пријавени случаи на заплена од страна на органите на прогонот;
4. Број на случаи и количество на огнено оружје, муниција и експлозиви кои биле заплени во земјата наспроти бројот на случаи и количество на огнено оружје, муниција и експлозиви кои биле заплени на границите;
5. Број на пријавени случаи на огнено оружје, муниција и експлозиви кои биле заплени на границите на Европската унија, а чија трага може да се следи до Западен Балкан или кои биле пренасочени од Западен Балкан наспроти бројот на огнено оружје, муниција и експлозиви конфискувано низ цела Европска унија чија трага може да се следи до Западен Балкан;
6. Број на случаи на извоз на огнено оружје, муниција и експлозиви за кои биле издадени дозволи за извоз од Западен Балкан, а кои се идентификувани како пренасочени преку процедурата за контрола после испораката;
7. Контакт точки за огнено оружје воспоставени и функционални во секоја од државите на Западен Балкан;
8. Број на случаи на меѓуинституционална соработка на оперативно ниво, вклучително и фазите на истрага, обвинение и претходна постапка;
9. Број на случаи на оперативна соработка кои произлегле од разузнавачки информации вклучително и балистичко разузнавање во борбата против кривични дела поврзани со огнено оружје, вклучувајќи ги властите во регионот, земјите членки и агенциите на ЕУ како и меѓународните органи на прогонот;
10. Број на инциденти со огнено оружје и на жртви на злоупотреба на огнено оружје разделени по род и возраст во секоја од државите од Западен Балкан;
11. Број на доброволно предадено огнено оружје, муниција и експлозиви како и легализирано или деактивирано огнено оружје;
12. Број на пријавени МЛО/огнено оружје, муниција и експлозиви конфискувани и/или вишок кои се систематски уништени;
13. Број на објекти за складирање на МЛО/огнено оружје и муниција за истото кои се во согласност со меѓународните стандарди за сигурност и безбедност;
14. Процент на задоволство на граѓаните (разделени по возраст и род) или чувство на безбедност во однос на насилството со оружје во цел Западен Балкан.

1. ЗАКОНОДАВНА И РЕГУЛАТОРНА РАМКА ЗА МЛО/ОГНЕНО ОРУЖЈЕ И СТАНДАРДИЗИРАЊЕ НА ИСТАТА

Одржливата контрола на МЛО/огнено оружје бара политики, процедури и практики за управување кои се спроведуваат на глобално, регионално, национално и локално ниво. Ова ги вклучува меѓународните, националните, комерцијалните, безбедносните, невладините и другите засегнати страни кои работат во согласност со строго пропишаните и меѓусебно зависни услови. За таа цел е потребна цврста рамка на законодавството во согласност со меѓународните стандарди и насоки.

Постои евидентна и итна потреба од таква законска и регулаторна рамка за контрола на МЛО/огнено оружје во Западен Балкан заради ефективно регулирање на контролата на оружјето и олеснување на одговорот на релевантните закани, а која ќе биде целосно усогласена со рамката на Европската унија. Според оваа цел, постигнувањето на општите цели што ќе бидат поставени ќе обезбеди целосна усогласеност со ЕУ и другите меѓународни договори/стандарди, со што ќе се овозможи компатибилност на законите и процедурите за контрола на оружјето помеѓу земјите од Западен Балкан и стандардизирање на процедурите и практиките за контрола на МЛО/огнено оружје со што ќе се овозможи подобар и поефикасен одговор на заканите поврзани со огненото оружје на национално и регионално ниво.

Предвидените мерки се потпираат на стандардите на ЕУ и на меѓународните стандарди во областа на контролата на МЛО/огнено оружје, со што ќе се обезбеди координација во превенцијата, ублажувањето, одговорот, конзистентноста, како и максимална компатибилност, интероперабилност и квалитет.

ЦЕЛ	ОПШТИ ЦЕЛИ	ОСНОВА	ВРЕМЕНСКА РАМКА
ЦЕЛ 1 До 2023 година, да се усвои законска рамка за контрола на оружјето која ќе биде целосно усогласена со регулаторната рамка на ЕУ и стандардизирана во целиот регион	Да се воспостави целосна правна рамка за борба против сите форми на недозволено поседување, трговија и злоупотреба на огнено оружје, муниција и експлозиви	Во сите земји има Закон за оружје, но нема подзаконски акти за деактивација или обележување; посилна проверка и навремено усвојување на безбедносното законодавство кои треба да обезбеди тие да го поддржуваат примарното законодавство, Национални стратегии за МЛО/огнено оружје и акциски планови кај најмалку 5 од земјите	2020

ЦЕЛ	ОПШТИ ЦЕЛИ	ОСНОВА	ВРЕМЕНСКА РАМКА
ЦЕЛ 1 До 2023 година, да се усвои законска рамка за контрола на оружјето која ќе биде целосно усогласена со регулаторната рамка на ЕУ и стандардизирана во целиот регион	<p>Да се обезбеди целосна правна и регулаторна рамка во однос на производителите на огнено оружје, муниција и експлозиви</p>	<p>Низок степен на свест за можноста за пренасочување на делови и компоненти поради дупки во контролата на производниот процес; минимално регулирање, безбедносни услови и контрола на производителите на експлозиви и правните лица кои користат експлозиви; нема регулатива за прекурзори</p>	2020
	<p>Потполно да се усогласат законите за контрола на оружјето со правната рамка на ЕУ и согласно меѓународните договори/стандарди</p>	<p>Директивата за огнено оружје на ЕУ; Регулативата на ЕУ за деактивирање; Актот за спроведување на ЕУ за оружје за тревожење и сигнализација; Заедничкиот став на Европската унија за извоз на оружје; Регулативата на ЕУ за обележување; Упатството на ЕУ за формирање и функционирање на заеднички истражни тимови; Усогласување на Регулативата 258/2012 со Протоколот на ОН за огнено оружје, Договорот за трговија со оружје (АТТ), Меѓународниот инструмент за следење (ITI), Насоките на ОБСЕ, Меѓународните стандарди за контрола на малото оружје (ISAC)</p>	2019 - 2023
	<p>Да се обезбеди компатибилност на правните рамки за контрола на оружјето во сите земји од Западен Балкан, што дозволува директна оперативна соработка</p>	<p>Закон за оружје (поконкретно за категоризацијата на оружјето) со значителни разлики; слични Закони за кривична постапка; слични Кривични законици; закони за лични податоци, но постојат и разлики</p>	2019 - 2023
	<p>Да се обезбеди стандардизација на постапките и практиките во областа на контролата на оружјето и истрагите за оружје, муниција и експлозиви</p>	<p>Нема податоци за размена на разузнавачки податоци; не постои систематска размена на информации; спорадични паралелни истраги; спорадични обиди да се достигнат стандардите на ENFSI за форензичко истражување; само една земја изготвува Извештај од анализата на кривични дела извршени со оружје; низата процедури што постојат за контрола на МЛО/огнено оружје не се во целост развиени согласно стандардите на ЕУ и соодветната добра практика која е во употреба; недостасува годишен квалитативен и квантитативен преглед од спроведувањето на процедурите и практиките; само една форензичка лабораторија во регионот ја достигна акредитацијата ISO 17025 за нејзините балистички истражувања и други сродни процеси</p>	2019 - 2023
	<p>Размена на добри практики со посебен фокус на областите дефинирани во Патокатот</p>	<p>Преку SEEFEN мрежата обезбедена е размена на добри практики за полициските истражители, обвинителите, форензичарите и за царинските службеници; контрола на извозот е обезбедена преку регионални комисији за МЛО/огнено оружје</p>	2023

2. ПОЛИТИКИ ЗАСНОВАНИ НА ДОКАЗИ И ПРОЦЕНКИ НА РИЗИК

Сè е поочигледно дека одговорот на старите и новите предизвици во контролата на оружјето, како што се новите технологии, постојаното менување на начинот на работа (*modus operandi*), како и динамичната социјална, политичка и безбедносна средина, бараат политики кои одговараат на реалноста која се менува. Ваквите политики треба да се воспостават во здрава и сеопфатна рамка за ефикасно и ефективно спроведување на потребните мерки за контрола. За да се одговори на постоечките и новите закани, потребно е да се оспособат засегнатите страни во регионот во целост да ги искористат постоечките ресурси, да ги идентификуваат недостатоците и да ги утврдат потенцијалните синергии, што ќе овозможи сите активности и задачи да бидат подобро регулирани, управувани и спроведувани од сите различни вклучени актери.

Потребата од точна и ажурирана сеопфатна група на информации за сите аспекти кои се однесуваат на контролата на оружјето е веќе поставена како приоритет од неколку влади во регионот. Регионалната анкета за МЛО/огнено оружје, во текот на 2018 година, утврди дека практиките за собирање податоци во институциите се недоследни, не се стандардизирани, додека неопходното ниво на детали честопати го нема, особено кога се работи за разделување според возраст и род. Честопати нема координацијата помеѓу институциите, со што се попречува развојот на секторскиот преглед и соодветните политики базирани на докази. Достигнувањето на општите цели во рамките на оваа цел ќе обезбеди политики засновани на докази кои ќе обезбедат здрава основа за ефективен и ефикасен одговор на заканите од МЛО/огнено оружје.

Покрај тоа, подобро собирање, споделување и анализа на податоците ќе овозможи преточување на соодветните аналитички проценки во знаење, управување со ризиците во борбата против недозволената трговија и злоупотреба на огнено оружје, со што ќе се придонесе за развивање на пристап во полициското работење воден од разузнавачки информации. Во обид да се обезбеди родово одговорно креирање на политики, посебно внимание ќе се посвети да се обезбеди собирањето на родово разделени податоци во целиот регион.

Размената на оперативните и стратешките разузнавачки податоци дополнително ќе доведе до систематско спречување и намалување на заканите поврзани со огнено оружје во земјата, на регионално и меѓународно ниво. Скенирањето на хоризонтот, систематското испитување на информациите за идентификување на потенцијалните закани, ризици, новите проблеми и можности дополнително ќе овозможат подобра подготвеност и вклучување на процесите на ублажување и искористување во процесот на креирање политики и развивање одржлив пристап.

Конечно, собраните детални податоци ќе бидат вклучени во националните извештаи што сите институции од регионот ќе треба да ги прават за да го покажат својот придонес во процесот на пристапување кон ЕУ (извештаи за напредокот, извештаи за постигнати резултати, и сл.), меѓународни договори (ООН, ОБСЕ и други инструменти), а особено спроведувањето на 16-тата Цел за одржлив развој.

ЦЕЛ	ОПШТИ ЦЕЛИ	ОСНОВА	ВРЕМЕНСКА РАМКА
ЦЕЛ 2. До 2024 година, да се обезбеди политиките и практиките за контрола на оружјето во Западен Балкан да се засновани на докази и да се водат од разузнавачки информации	Стандардизирање и институционализирање на собирањето податоци за огнено оружје, по род и возраст, во однос на забраните за законското и незаконското МЛО/огнено оружје, инциденти на насилство со оружје, балистички докази и други податоци во врска со огненото оружје, што резултирале со периодична регионална анализа на ризикот за огнено оружје и експлозив и проценка на заканата	Не се доволно развиени практики за собирање податоци, истите не се ниту стандардизирани ниту кохерентни, се користат спорадично да влијаат при подготовката на политиките; честопати не се достапни суштински податоци за МЛО/огнено оружје и нема координација меѓу институциите, а сето ова заедно целосно го попречува развојот на политики засновани на докази; методологија за регионална анкета за МЛО/огнено оружје развиена во ЈИЕ и податоци од анкетата кои во моментов се собираат од институциите	2019 - 2024
	Јакнење на функциите за давање задолженија, координација и следење на фокалната точка за огнено оружје за да се обезбедат делотворни политики за спречување, ублажување, реагирање и сузбивање на злоупотребата, нелегалната трговија и неконтролираната пролиферација на огнено оружје	Формирани се комисии за МЛО/огнено оружје во сите земји опфатени со оваа програма, но повеќето со мали надлежности во креирањето политики; процесите за изработка на политики за МЛО/огнено оружје кои ги вклучуваат релевантните владини чинители и организации на граѓанското општество не се вклучени во главните текови; механизмите за давање задолженија и координација на институционално и внатрешно институционално ниво не се јасно видливи	2020
	Зголемување на националните аналитички капацитети и институционализирање на анализата на податоци за огнено оружје	Ограничен капацитет на засегнатите страни во областа на МЛО/огнено оружје и на службениците на органите на прогонот за вршење анализа којашто ќе обезбеди одговор со политика/извршување засновани на докази; во моментот не се спроведува никаква анализа заснована на докази за влијанието	2020
	Обезбедување размена на оперативните и стратешките информации, податоци, разузнавачки податоци и докази со Европол, Фронтекс и Еуроџаст	Воспоставен е само една FFP во само една од земјите, додека процесот е започнат во 5 други земји; нејасен механизам на давање задолженија и координација во врска со случаи на кривични дела извршени со оружје. Ограничени користење на размена на информации со Европол и на билатерално ниво; немање на договорени процедури за размена на балистички информации; потребно е дополнително продлабочување на соработката со Фронтекс. ЕМПАСТ работи на постојано зголемување на размената на информации меѓу земјите-членки на ЕУ и органите на прогонот од ЗБ и со тоа на операциите кои се водат од разузнавачките информации	2020

ЦЕЛ	ОПШТИ ЦЕЛИ	ОСНОВА	ВРЕМЕНСКА РАМКА
<p>ЦЕЛ 2.</p> <p>До 2024 година, да се обезбеди политиките и практиките за контрола на оружјето во Западен Балкан да се засновани на докази и да се водат од разузнавачки информации</p>	<p>Институционализирање на систематското собирање кривично-правосудни податоци во секторот на кривичното правосудство (полиција и царина, обвинителство, судови и казнено-поправни установи)</p>	<p>Постојат различни методологии за собирање податоци; не постои можност за добивање споредливи статистички и други податоци од сите институции во секторот на кривичното правосудство; годишните извештаи од сите институции за обработка на кривични дела поврзани со огнено оружје не се меѓусебно споредливи</p>	2024
	<p>Воведување задолжителна размена на повратни информации за сите земји во рамките на Западен Балкан, овозможување на подобрување на проактивните истраги на национално, регионално и меѓународно ниво</p>	<p>Несразмерен број на заплени од страна на полицијата наспроти бројот на случаи за кои има обвинение и судска пресуда; Задолжителните повратни информации за барањата на информации и активности се спорадични и штурни; одговорите на барањата за информации и на официјалните писмени барања до странски судови варираат во однос на времето и квалитетот на обезбедената информација; исто така, во однос на информациите кои се споделуваат со меѓународните партнери никогаш не се добиваат последователни и повратни информации; информациите, одговорите и другите податоци од земјите за <i>Деновите на заедничка акција</i> варираат по квалитет и квантитет</p>	2024
	<p>Да се обезбеди за секое парче огнено оружје, муниција и експлозиви кое е пронајдено или заплнето да може веднаш автоматски да му се влезе во трага од каде доаѓа (во земјата и во странство)</p>	<p>Влегувањето во трага на секое парче огнено оружје, муниција и експлозиви е спорадично и не е унифицирано; анализата на обележувањето е спорадична, а информациите не се ниту стандардизирани, ниту се споделуваат</p>	2024
	<p>Сите полициски служби од Западен Балкан се поврзани и редовно внесуваат свои податоци за изгубени и украдено огнено оружје во Системот на ИНТЕРПОЛ за управување со пронаоѓањето и евиденцијата за незаконско оружје (iARMS)</p>	<p>Речиси сите полициски служби од Западен Балкан се поврзани со Системот на ИНТЕРПОЛ за управување со пронаоѓањето и евиденцијата за незаконско оружје (iARMS)</p>	2022
	<p>Целосно да се интегрираат прашањата на родот и возраста во политиките за контрола на МЛО/огнено оружје и да се обезбеди значајно учество на жените во контролата на МЛО/огнено оружје</p>	<p>Ограничена интеграција на родовата перспектива и возраста што негативно влијае на ефективноста на мерките за контрола на МЛО/огнено оружје. Недоволна застапеност на жените, што го попречува артикулирањето на родовата перспектива во политиките за МЛО/огнено оружје</p>	2022

3. ПРЕКУГРАНИЧНА КОНТРОЛА И КОНТРОЛА НА ИЗВОЗОТ НА ОРУЖЈЕ

Сеопфатниот пристап во борбата против недозволената трговија и нелегалните текови на огнено оружје, главни компоненти, муниција и експлозиви во овој регион, се темели на неколку фактори меѓу кои еден од суштинските услови е зајакнување на прекуграничната контрола. Ефективната гранична контрола не само што помага во одвраќањето од извршувањето кривични дела во сите негови аспекти, туку исто така претставува и мерка за градење доверба. Строгата и ефективна гранична контрола е основа за секоја долгорочна програма за национална и регионална безбедност.

Повеќе од 95% од целокупното оружје е легално произведено, но голем дел од истото се пренасочува подоцна за нелегална употреба и ова е клучен предизвик кој бара зајакната контрола, мониторинг и превенција преку подобрени контролни механизми, капацитети, процедури и мерки за транспарентност.

Напорите за севкупна реформа во безбедносниот сектор, кои се во тек во сите земји, значително ги унапредуваат капацитетите за гранична контрола. Иако досега вложените напори управуваат со севкупната транзиција кон поефективно, поодговорно и поефикасно спроведување на законот, постои потреба да се обезбеди фокусирана помош која ќе ја подигне стручноста на актерите во регионот, за понатамошно унапредување на нивните капацитети за спречување и борба против трговијата со огнено оружје, главни компоненти, муниција и експлозиви. На сегашното ниво на прекугранична соработка меѓу властите добро ќе и дојде дополнителна поддршка и фокусирана и прилагодена помош.

Овој Патоказ ќе ги води институциите во регионот кон понатамошно унапредување на нивната законска рамка и примената на технолошки, човечки и други ресурси за подобрување и јакнење на прекуграничната контрола во целиот сектор во борбата против трговијата со огнено оружје, главни компоненти, муниција и експлозиви. Овој документ целосно ќе го поддржи Политичкиот циклус на ЕУ против сериозен и организиран криминал, конкретно Оперативниот акциски план *EMPACT ОГНЕНО ОРУЖЈЕ 2018*.

ЦЕЛ	ОПШТИ ЦЕЛИ	ОСНОВА	ВРЕМЕНСКА РАМКА
ЦЕЛ 3. До 2024 година, значително да се намалат нелегалните текови на огненото оружје, муниција и експлозиви во, во рамките и надвор од Западен Балкан	Обезбедување целосна имплементација и мониторинг на правната, политичката и процедуралната рамка за трговијата со огнено оружје, муниција и експлозиви	Ограничена соработка во рамките на постојните IBM стратегии; недостаток на процедури и капацитети за откривање, анализа, идентификација и истражување на огнено оружје, муниција и експлозиви; постојат постапки за анализа на ризици за граничната полиција (CIRAM), но истите не се фокусираат на огнено оружје; не постои систем за собирање и споделување на податоци во рамките на Глобалната студија на УНОДЦ за трговија со огнено оружје; методологијата на SOCTA усвоена во целиот регион; мал број на случаи на гонење/обвинителни акти/изречени казни за злоупотреба и нелегална трговија со огнено оружје, муниција и експлозиви; судството е повеќе наклонето да ги класифицира прекршоците како незаконско поседување наместо како нелегална трговија; мал број на случаи и изречени казни под законскиот минимум со што се обесхрабруваат практичарите и институциите	2024
	Спречување на трговијата (шверц, недозволена трговија и транзит) со огнено оружје, муниција и експлозиви преку подобрени процеси, опрема и обука на целни единици на органите на прогонот	Слаби капацитети за откривање, анализа, идентификација и истражување; висока стапка на менување и одлевање на специјализираниот персонал; недоволен квалитет и квантитет на уредите за откривање на огнено оружје, муниција и експлозиви – претежно се застарени; процедури за внатрешна усогласеност, откриени случаи на злоупотреба; слаба евиденција на случаи на злоупотреба и нелегална трговија со огнено оружје, муниција и експлозиви за кои имало обвинение и уште послаба евиденција на случаи за кои има судска пресуда; нема почетна и систематска стручна обука/специјализација	2024
	Значително зајакнување на контролата, мониторингот и превенцијата од злоупотреба на легалната трговија преку подобрени капацитети, процедури и транспарентност	Воспоставени се контролни механизми за конвенционално оружје, но не и за прекурзори; национални, регионални и меѓународни механизми за мониторинг; пријавени случаи на злоупотреба; регионален процес на размена на информации; базата на податоци на посредници не се ажурира редовно	2019 - 2024
	Зајакнување на постоечките билатерални, регионални и меѓународни механизми и поттикнување на нови форми на добра практика за борба против трговијата со огнено оружје	Постоене на неколку регионални платформи за олеснување на размената на добри практики на засегнатите страни од Западен Балкан на различни нивоа: Процес на комисиите за МЛО/огнено оружје, RASR, EMPACT SEEFEN, SEEFEG, RACVIAC, RIEP; воспоставени се само неколку заеднички гранични пунктови и заеднички патроли; 2 Денови на заедничка акција и 2 операции предводени од Интерпол; мала искористеност на алатките за меѓународните помош и специјална истрага што ги нудат EMPACT и ЕВРОПОЛ; курсеви за обука на ТАИЕКС и ЦЕПОЛ – вклучително и програми за размена на ЦЕПОЛ за службени лица кои се користат повремено; национални курсеви за обука ретко се организираат	2024

4. СВЕСНОСТ, ОБРАЗОВАНИЕ, ЛОБИРАЊЕ И ИНФОРМИРАЊЕ

Се проценува дека големо количество оружје сè уште нелегално го поседуваат граѓаните од Западен Балкан, а неговото присуство е најзабележително во инцидентите на славеничко пукање, кое на многу места сè уште е широко прифатено и толерирано од општеството. Статистичките податоци собрани во текот на минатата година покажуваат дека заканите по животот и телото се намалуваат, но сè уште се евидентира значителен број самоубиства и злоупотреба на оружје во случаите на родово засновано насилство. Анализа на влијанието се прави само спорадично што укажува на недостаток на сеопфатен пристап и посветеност во планирањето и спроведувањето на сеопфатни мерки и активности за подигнување на свеста, кои често и не ги чувствуваат за свои.

Во рамките на оваа цел, Патоказот поставува општи цели за земјите за да се осврнат на прашањата поврзани со општествените тензии, градењето верба и доверба, како и низа предизвици поврзани со знаењето, ставовите и однесувањето кои ги вклучуваат државните институции, приватните субјекти, заедниците и поединците. Посебно внимание ќе се посвети на злоупотребата на огненото оружје во случаите на насилство врз жените, семејно насилство и други форми на родово засновано насилство.

ЦЕЛ	ОПШТИ ЦЕЛИ	ОСНОВА	ВРЕМЕНСКА РАМКА
ЦЕЛ 4. До 2024 година значително да се намали понудата, побарувачката и злоупотребата на огненото оружје преку подигнување на свеста, информирање и лобирање	Да се подигне свеста меѓу лиценцираните физички и правни лица за опасноста од злоупотреба и недозволена пролиферација на огнено оружје, муниција и експлозивни	Нивото на свест е несоодветно кај стрелечките и ловечките групи, продавниците за малопродажба; компаниите за обезбедување; ниско ниво на свест на институциите, особено за трговијата со оружје преку брза пошта/поштенски пакети и интернет портали; низок степен на свест кај превозниците и курирските служби во врска со ризикот од недозволена трговија	2019 - 2024
	Да се подигне свеста кај производителите на огнено оружје, муниција и експлозивни за ризиците од пренасочување	Низок степен на свест за можноста за пренасочување на делови и компоненти заради дупки во контролата на производствениот процес; минимално регулирање, безбедносни услови, како и надзор на производителите на експлозивни и правните субјекти кои користат експлозивни; нема регулатива за прекурзори	2019 - 2024
	Развивање одржливи партнерства за јакнење на лобирањето и информирањето, и за да се допре до мултипликаторите на пораки	Партнерствата се спорадични, ограничени по обем и времетраење, и неодржливи; Спорадично партнерство меѓу државните институции и граѓанското општество; Мал број на обвинителни акти и судски пресуди за злоупотреба и нелегална трговија со огнено оружје, муниција и експлозивни проследени со политика на изрекување лесни казни со што не се одвраќаат потенцијалните сторители на кривични дела и се испраќа многу обесхрабрувачка порака на општата популација	2020

ЦЕЛ	ОПШТИ ЦЕЛИ	ОСНОВА	ВРЕМЕНСКА РАМКА	
ЦЕЛ 4. До 2024 година значително да се намали понудата, побарувачката и злоупотребата на огненото оружје преку подигнување на свеста, информирање и лобирање	Подигнување на свеста кај општата популација, и кај жените, и кај мажите, за опасноста од злоупотреба, недозволено поседување и трговија со огнено оружје, муниција и експлозиви	Пријавени се високи проценки на недозволено поседување; отсуство на договорена методологија за проценка на бројот на нелегално огнено оружје во регионот; голем број самоубиства со огнено оружје и употреба на огнено оружје во случаите на родово засновано насилство; недостаток на сеопфатен пристап и посветеност во планирањето и спроведувањето сеопфатни мерки за подигнување на свеста, вклучувајќи ги и образовните институции; ограничена национална сопственост	2020	
	Подигнување на свеста кај младите за опасностите од злоупотреба на МЛО/огнено оружје, бидејќи тие го сочинуваат мнозинството сторители и жртви на инцидентите поврзани со огнено оружје	Момчињата се диспропорционално застапени како меѓу сторителите така и меѓу жртвите на огнено оружје. Истовремено, тие го сочинуваат и мнозинството на оние кои велат дека би поседувале пиштол и кои се чувствуваат побезбедно со пиштол дома		2024
	Подигнување на свеста за опасностите од славеничко пукање, особено како водечка причина во случаите на смрт и повреди поврзани со огнено оружје	Голем број повреди и смртни случаи, како и материјална штета предизвикани од огнено оружје при славеничко пукање; мал број на случаи за кои има обвинение/судска пресуда и политики на изрекување лесни казни		2022
	Подигнување на свеста и намалување на злоупотребата на огнено оружје во случаите на насилство врз жените, семејно насилство и другите форми на родово засновано насилство	Ниска свест за распространетата злоупотреба на огнено оружје во случаите на семејно насилство и родово засновано насилство и недоволно развиен институционален одговор		2020
	Зајакнување на партнерството со медиумите, и подигнување на свеста на медиумите за важноста на правилното известување за злоупотребата на огнено оружје и насилството предизвикано од огнено оружје	Медиумите известуваат на некохерентен начин со благонаклонетост за злоупотребата на огнено оружје, главно, во контекст на „култура на оружје“, „огненото оружје - како дел од традиционалните вредности“ и сл.; слаба институционална реакција на извештаите во медиумите и последователни активности		2020
	Зголемување на довербата во безбедносните институции, како некој што обезбедува соодветна и еднаква безбедност за сите, преку активности во заедницата-општеството-регионот	Големiot број регистрирани парчиња кратко огнено оружје најчесто се оправдува со самозаштита; високите проценки на недозволено поседување, во суштина, покажуваат несоодветна доверба во институциите да обезбедат заштита; несоодветното информирање на заедницата, како и отсуството на полициско работење во заедницата, го оневозможуваат справувањето со проблемот на недостаток на доверба и верба меѓу институциите и локалните заедници		2019 - 2024

5. СОБИРАЊЕ И ЛЕГАЛИЗАЦИЈА НА МЛО/ОГНЕНО ОРУЖЈЕ

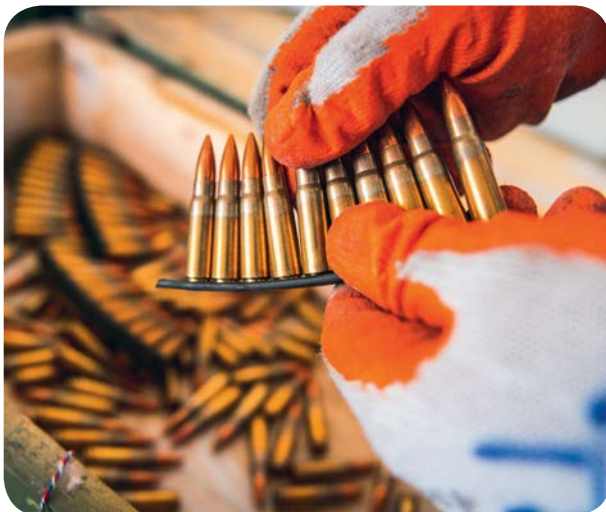
Се проценува дека големо количество оружје сè уште незаконски го поседуваат граѓаните од Западен Балкан. Во погрешни раце истото има дестабилизирачки потенцијал, а неговите негативни последици се множат. Како такво, тоа претставува континуирана опасност за заедниците, општествата и институциите. Собирањето на МЛО/огнено оружје претставува една контролна мерка и спаѓа во најсложените активности, бидејќи истите бараат силна соработка меѓу неколку институции, како и градење доверба во целната заедница/опшество.

Кампањите за собирање оружје, веќе спроведени во регионот, покажаа дека за да биде успешно доброволното предавање и/или легализација на огненото оружје, потребно е правилно и меѓуинституционално планирање, за да се зајакне довербата во безбедносните институции.

Во тој контекст, Патоказот има за цел да оствари неколку општи цели насочени кон значително намалување на недозволеното поседување огнено оружје преку шест критични аспекти на собирање на МЛО/огнено оружје, кои вклучуваат: 1) конфискација 2) легализација 3) доброволно предавање 4) деактивација 5) пронајдено и 6) наследено огнено оружје. Овие аспекти, кога се комбинираат правилно, можат да ги намалат социјалните, економските и еколошките последици од неконтролираната пролиферација и поседување на МЛО/огнено оружје во одредена земја и регионот како целина.

ЦЕЛ	ОПШТИ ЦЕЛИ	ОСНОВА	ВРЕМЕНСКА РАМКА
ЦЕЛ 5. До 2024 година значително да се намали проценотото количество на огнено оружје кое незаконски се поседува во Западен Балкан	Значително зголемување на бројот на заплени парчиња огнено оружје, муниција и експлозиви	Несоодветни капацитети и опрема за откривање; бројот на пријавени случаи на заплени огнено оружје во регионот; спорадично користење на доушници за откривање на оружје кое нелегално се поседува	2022
	Да се обезбеди воспоставување на законски мерки што овозможуваат легализација и доброволно предавање на огнено оружје	Легализацијата се користи спорадично заедно со доброволното предавање; доброволното предавање главно се користи како мерка во време на транзиција на законите; недостаток на законска регулатива за доброволно предавање; недостаток на поттик	2020

ЦЕЛ	ОПШТИ ЦЕЛИ	ОСНОВА	ВРЕМЕНСКА РАМКА
ЦЕЛ 5. До 2024 година значително да се намали проценето количество на огнено оружје кое незаконски се поседува во Западен Балкан	Систематска примена на постапката за деактивација за да се намали недозволениот поседување на огнено оружје	Во некои земји постојат прописи за деактивација, но постојат и неконзистентни практики, капацитети и имплементација и не се целосно усогласени со регулативата на ЕУ за деактивација	2024
	Зголемување на административните капацитети и насочени активности за целосно пререгирирање во предвидениот законски временски рок, како и осврнување на соодветно пронајденото и наследено огнено оружје	Продолжените рокови за пререгирирација по направените измени и дополнувања на законите за оружје доведуваат до пренасочување	2020

6. СИСТЕМАТСКО ФИЗИЧКО УНИШТУВАЊЕ НА МЛО/ОГНЕНО ОРУЖЈЕ, МУНИЦИЈА И ЕКСПЛОЗИВИ

Сè уште постојат значителни количини на нелегално МЛО/огнено оружје и муниција во земјите од Западен Балкан. Постојаното присуство на вишок нелегално огнено оружје, муниција или експлозиви, неизбежно има дестабилизирачко влијание врз регионот и останува како потенцијал за недозволена трговија.

Непосредната и систематска верификација, како и физичкото уништување на вишокот и на конфискуваното огнено оружје, муниција и експлозиви е основна активност за спречување на пролиферацијата на оружјето (т.е. намалување на ризикот од снабдување на нелегалните пазари).

Уништувањето на огнено оружје се третира посебно во споредба со уништувањето на муницијата и експлозиви, бидејќи тоа е многу поедноставна и побезбедна активност отколку физичкото уништување на муницијата. Уништувањето на муниција и експлозиви е високо специјализирана задача која може да биде спроведена на безбеден, ефикасен и ефективен начин само од страна на соодветно обучен и квалификуван персонал, во соодветни услови.

Патоказот и неговите општи цели во рамките на оваа цел имаат намера да обезбеди намалување на залихите преку систематско и физичко уништување или деактивирање на вишокот, пронајденото или конфискуваното огнено оружје, муниција или експлозиви.

ЦЕЛ	ОПШТИ ЦЕЛИ	ОСНОВА	ВРЕМЕНСКА РАМКА
ЦЕЛ 6. Систематско намалување на вишокот и уништување на запленетото мало и лесно оружје и муниција	Систематско уништување на секоја залиха на вишок на огнено оружје, муниција или експлозиви на еколошки безопасен начин	Воспоставени стандардни оперативни процедури (СОП) за уништување на оружје; спроведено периодично уништување на оружјето; повеќето земји имаат лиценцирани објекти за уништување на муниција/демилитаризација; некои земји немаат. Управување со животниот циклус на муницијата; најмалку една земја поседува огромен вишок на муниција	2019
	Систематско и јавно уништување на целото запленето огнено оружје, муниција или експлозиви	Постојат СОП за уништување оружје; спроведено е периодично уништување на оружјето со судски налог; повеќето земји имаат лиценцирани објекти за уништување/демилитаризација; периодично уништување на муниција со судски налог	2024

7. УПРАВУВАЊЕ СО ЗАЛИХИ – УНАПРЕДУВАЊЕ НА РЕГУЛАТИВАТА И СЛЕДЕЊЕТО НА ДОСЛЕДНОТО ПОЧИТУВАЊЕ НА ПРОПИСИТЕ

Управувањето со залихи има широк опсег, вклучувајќи, но не ограничувајќи се само на управувањето со залихите, покрај специфичните технички области на сигурност и безбедност на залихите.

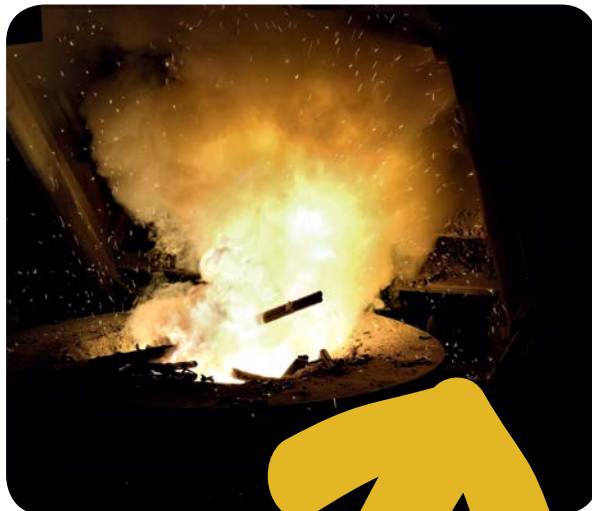
Доколку не се управува правилно со залихите на огнено оружје, муниција и експлозиви, истите можат да бидат предмет на пролиферација, да пропаѓаат, да се оштетат или да создадат непосреден безбедносен ризик, доколку не се складираат правилно, ако со нив не се ракува правилно и ако не се транспортираат правилно.

Остварувањето на општите цели во рамките на оваа цел ќе обезбеди властите од Западен Балкан да ги остварат своите должности за управување со залихи во согласност со меѓународните стандарди и добри практики, со што националните власти ќе се стекнат со капацитети за изведување, набљудување и спроведување на управувањето со залихи во текот на целиот животен циклус на огненото оружје, муницијата и експлозивите, во смисла на пошироката одговорност во управувањето.

ЦЕЛ	ОПШТИ ЦЕЛИ	ОСНОВА	ВРЕМЕНСКА РАМКА
ЦЕЛ 7. Значително намалување на ризикот од пролиферација и пренасочување на огнено оружје, муниција и експлозиви	<p>Јакнење на капацитетите на релевантните државни институции (вооружените сили, полиција, шумска полиција, царина, казнено поправните служби) за воспоставување системи за инспекција и примена на Управување со животниот циклус на МЛО/огнено оружје и муниција (каде што е релевантно)</p>	<p>Постојат планови за инспекција на вооружените сили; постојат различни стандарди; некои земји имаат развиено Управување со животниот циклус, но не е стандардизирано; висока стапка на менување и одлевање на специјализираниот персонал; ограничени капацитети за образование и обука</p>	<p>2020 - 2024</p>
	<p>Обезбедување сигурни и безбедни објекти за складирање на МЛО/огнено оружје и муниција, проектирање врз основа на идентификуваните потреби и во согласност со меѓународните стандарди</p>	<p>Различни нивоа на сигурност и безбедност на МЛО/огнено оружје и соодветните објекти за складирање муницијата за истото во целиот регион; направена е анализа на трошоците за капацитетите за складирање на МЛО/огнено оружје и муниција</p>	<p>2024</p>

ЦЕЛ	ОПШТИ ЦЕЛИ	ОСНОВА	ВРЕМЕНСКА РАМКА
ЦЕЛ 7. Значително намалување на ризикот од пролиферација и пренасочување на огнено оружје, муниција и експлозиви	<p>Да се изградат капацитети на релевантните правни субјекти (производители, работилници за поправка, малопродажба, трговија, стрелишта, ловишта, приватни компании за обезбедување, центри за обука) за да се воспостават системи за инспекција</p>	<p>Постојат минимални законски и регулаторни ограничувања за работилниците за поправка; минимална регулатива и надзор на производството и трговијата со експлозиви за цивилна употреба</p>	2023
	<p>Зголемување на човечките ресурси и административните капацитети на државните институции за мониторинг, надзор и евалуација на состојбата со залихите на огнено оружје и муниција кај правни и физички лица</p>	<p>Мал е бројот на луѓе кои работат на овие задолженија; нема проценка на ризик, категоризација и утврдени приоритети на надзорните и инспекциски посети на правните и физичките лица. Ниски плати и отсуство на систем за вреднување на работата на раководните лица во делот на физичкото обезбедување и управување со залихите</p>	2024

SEESAC

Bulevar Zorana Đinđića 64, 11070 Belgrade / SERBIA

seesac@undp.org

Office: +381 (11) 4155 368

www.seesac.org

 @SEESAC

 @UNDP_SEESAC

 @undp_seesac

ROADMAP

FOR A SUSTAINABLE SOLUTION TO THE ILLEGAL POSSESSION,
MISUSE AND TRAFFICKING OF SALW AND THEIR AMMUNITION

IN THE WESTERN BALKANS BY 2024